

חינוך לחיים

פרשת שלח

אחד הנקודות המרכזיות שרבים עוסקים בה בפרשה – היא כיצד נפלו המרגלים ברשתו של היצר? היכן טמון מקור ושורש טעותם אשר מהם נבע הכל?

מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקתה על עסקי דיבה שדיברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר" חוץ מההבנה שנלמד מכאן לקחת מוסר מכל הסובב אותנו נתמקד בעוד פרט, מה הכוונה "ראו ולא לקחו מוסר" הרי לכא' אין דמיון בין חטא מרים שדיברה על אחיה לחטא המרגלים שדברו על דומם, א"כ כיצד ע"י ראית כישלונה של מרים יכלו ללמוד מוסר שאסור להוציא דיבה על הארץ שהיא דוממת?? ובמיוחד שזו היתה שליחותם לבדוק?

ההסבר הוא כך – הם נדרשו ללמוד ממרים דבר אחד – כיצד אמורים להסתכל על מה שהעיניים שלנו רואות!!! ישנם אנשים שמסתכלים על כל דבר במבט חיובי, וישנם אנשים המסתכלים על כל דבר במבט שלילי. מרים רואה את משה רבינו מגרש את אשתו, ומי כמותה ידעה מיהו משה ומה מעלתו ובאיזה קדושה נמצא, היה מצופה ממנה כי תתרגם את הצעד שלו בצורה חיובית שרוצה להיות בבחינת "בלתי לה' לבדו", אך במקום זאת פרשה את מעשיו באופן שלילי, ועל כך נתבעה – למה לא הסתכלה בעין טובה.

ועל נקודה זאת נתבעו המרגלים – שראו ולא לקחו מוסר – במקום להפנים את הלקח ולהתחיל להביט על כל מאורע בצורה חיובית, בחרו להמשיך בדרכם לראות הכל במבט שחור, ובזה נפלו. במקום שיתמקדו לראות את מעלותיה העצומות של ארץ הקודש, כפי שעשו כלב ויהושע, התמקדו המרגלים בגנות הארץ וחסרונותיה. זהו יסוד גדול אשר נתן ללמוד מפרשתנו בכל עת ועונה ובמיוחד בתקופתנו אנו – לראות חיובי !!! לכל מטבע יש 2 צדדים, ויכולת הבחירה נתונה בידי האדם לבחור מאיזה כיוון לראותו. נתן לראות כל מאורע שחור משחור, ולהשמיץ אך טענות ומענות, וניתן גם להיפך, לראות הכל בצורה חיובית, למצוא את הטוב, להודות ולשבח.

מגיע מישוה ומדבר סרה באב"ר. מה האינסטינקט שלך? להשיב מלחמה שצרה. זהו אבא שלך שהביאך לעולם וגידל אותך, אותו אתה כה אוהב, ועל כן מגרעותיו ייאלמו ואתה תבחר להתמקד תמיד אך ורק בטוב שבו. הרע יסור הצידה. עובדה היא גם ב'אסיפות הורים' שהורים נלחמים, כמעט בחירוף נפש, כדי להשאיר את בניהם נקי וצדיק. אם המלמד יספר על מגרעות שבו, יגיעו ההורים וינסו להצדיקו כמעט בכל מחיר. כי ככה זה כשאוהבים. אין זה אומר שהמגרעות לא קיימות אנחנו בהחלט מודעים אליהם, אבל אנחנו, מטבע הדברים בוחרים שלא להתמקד בהם. מבכרים למקד את העין על התכונות החיוביות של הילד. כתפילתו הנודעה של רבי אלימלך זי"ע ב'צעטיל קטן': "אדרבה, תן בליבנו.. שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם."

אדם נרגן ובעל עין רעה, רואה רק את הרע, הוא מתמחה תמיד למצוא את החסרון והפגם בכל דבר. פיו מלא תמיד תלונות כרמון על העולם. על פלוני שלא חיך אליו. על אלמוני שלא עשה לו טובה. על שלישי שלא התקשר להגיד לו שנה טובה. ועל הרביעי ששכח להזמין לשמחה. בקיץ הוא מתלונן על החום ובחורף על הקור. בבניין מגוריו רב עם כל השכנים ובמסגרת לימודיו הוא מלא תלונות על החברים והרבנים – כפי שכותב ה"חפץ חיים" – "הנרגן הוא האיש דרכו וחקו להתאונן ולהתרעם, וימצא תואנות על חבריו תמיד. על מעשיו ועל דבריו... הוא ידון כל דבר לחובה ולא לזכות, וכל שגגה ישם לזדון, וחושד חברו שבשנאתו עשה את הדבר הזה". לעומתו אדם שהוא בעל עין טובה, על כל דבר שקורה לו הוא מביט בצורה חיובית ולכן הוא לוקח הכל ברוח טובה, כשמציקים לו רואה בהם שלוחי שמים, הכל דן לכף זכות וכדברי נחום איש גמזו "גם זו לטובה" – "גם זו לטובה".

אותנו למדו כשנפול חפץ בבית ונשבר, לא להתרגז אלא לומר "מזל טוב", או לומר "שילך על עצים ואבנים". או כפי שסבי ז"ל היה אומר ילד בריא – זה ילד שקורע כל שבוע מכנס במשחקו. – במקום להתרגז ולהתרעם – בהסתכלות חיובית הופכים את הקצרה על פיה שלא נורא... ומותירים שלווה ושמחה בבית. זוהי הדרך הישרה עליה המליץ רבי אליעזר במס' אבות "עין טובה" אדם שחפץ לעבור את חייו בעולם הזה מתוך אושר ושלווה, מוכרח לחיות עם מידת עין טובה – הוא רואה הכל חיובי – הוא לא חושד במישהו שמחפש להרע או להציק לו – כל מה שעובר עליו הוא מקבל בטוב ובאמונה ורואה בזה חסדי ה' שמלווים אותו כל העת. כך אומר דוד המלך בתהילים ל"ד "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב" – האדם צריך להרגיל את עצמו לראות טוב ואך טוב – אופי ראית העיניים תלוי אך ורק ברצון הלב. אם הוא מעוניין באמת לראות טוב, והוא חושב טוב על השני, אוטומטית עיניו רואות טוב. - "עין טובה" – "הכל לטובה"

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com